



## **Acta sanctorum**

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae  
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

Quo dies decimus et undecimus continentur

**Bolland, Johannes**

**Parisiis et Romae, 1868**

De S. Sarmata Martyre In Thebaide Sylloge

---

[urn:nbn:de:hbz:466:1-71246](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-71246)



A ctini, ut putabant, costam unam San-Dionysianis in Francia monachis dedere, penes sese adhuc, reclamantibus licet Verodunensibus, exstare S. Sanctini corpus, credidisse? Verum id constanter persuasum sibi usque modo habuisse haud videntur. Anno enim 1622 os femoris veluti verum femoris S. Sanctini os, a Verodunensibus, quod alioquin haud facturi fuisse videntur, accepere, uti fidem facit, quam Duplessius inter documenta, Historiæ Meldensi probandæ subservientia, tomo hujus secundo pag. 384 et seq. recitat, Dominici Sequieri, Meldensis episcopi Charta.

in hierothecas  
novus plus se-  
mel fuit trans-  
positum.

66 Hac ille die xxx Octobris anno 1658 a sese translata capsæque ex argento inauratæ, quam ecclesiæ suæ Meldensi dederat, inclusas fuisse plures Sanctorum, quos nominat, sacras reliquias, attestans, primo loco hisce accenset femoris S. Sanctini os, a Verodunensibus, ut addit, monasterii S. Vitoni religiosorum nostræ, prout ex dictorum religiosorum testimonio, anno 1622 die XXI Julii dato, liquet, concessum. Porro S. Sanctini corpus, cujus partem et a Verodunen-

sibus ecclesiæ Meldensi fuisse concessam et hodieque abs hac perhonorifice asservari, nemo non e jam nunc dictis etiam colliget, ipso anno 1044, quo verosimilius, ut supra docui, Meldis Verodunum ad S. Vitoni abbatiam fuerat delatum, a Richardo, nominis hujus primo Verodunensium episcopo, feretro primum seu capsæ argenteæ inclusum, anno deinde 1132 ex hac in capsam novam ab Adalberone Verodunensi episcopo, qui illam, priori pretiosorem, fieri jusserat, Dominicæ Ascensionis festo fuit illatum ac tandem anno 1477 in capsam majorem vermiculatam gemisque ornatam, cui inclusum in dicta S. Vitoni abbatia hodieque servatur, a Mattheo de Dame-Marie, abbatiæ ejusdem, qui illam hujus sumptibus fabricari tunc curarat, abbate transpositum; quæ omnia partim in suis Galliæ Belgicæ Antiquitatibus fol. 234 verso Wasseburgius, partim, qui hunc seculi ut plurimum hic sunt, Calmetus et Duplessius, prior quidem in sua jam supra sæpius laudata de primis Verodunensibus episcopis Dissertatione col. 68, posterior vero Hist. Meld. tom. 1, pag. 5 nos docent.

E.

## DE S. SARMATA MARTYRE

### IN THEBAIDE

#### SYLLOGE

ANNO CCLVII.  
Quamvis sit, in  
qua S. Sarmata  
hodie annun-  
tiatur,  
Thebis:

**A**gypti seu soli, quod Nilus ab Austro in Septemtrionem permeat annuaque exundatione fecundat, notitiam amplam suppeditat Operis nostri tom. 2 Januarii in Commentario, Actis S. Antonii in Thebaide abbatis prævio Bollandus, regionemque, in Africa sitam, quæ a locis Syenæ Vicinis ad mare usque Mediterraneum protenditur, tres in partes, videlicet in Ægyptum inferiorem, mediam et superiorem seu Thebaïda distingui, num. 2 præfatus, Ægypti mediæ, quæ et ob septem, Græcæ Ἑπτὰ, quas complectebatur, præfecturas, Græcæ Ἑπτὰ, Ἐπιτροπῆς, Latine Heptanomis seu Heptanomia, a Ptolomæo vocatur, portionem seu partem ab Athanasio, Palladio aliisque sec. IV scriptoribus ac nominatim, qui ad dictam Heptanomiam spectant, Memphiten, Arsinoïten et Aphroditen præfecturas seu potius (a Latinis enim vocabulum Νομῆς, significatione etiam usurpatur) Nomos ab Hieronymo et Rufino Ægypto inferiori, quæ et magnum Delta et Augustamnica indigetatur, includi reliquaque ejusdem Heptanomiæ loca Thebaïdi, quæ in Vita S. Pauli Eremitæ inferior dicitur, annumerari, citatis, qui eo spectant, eorundem Athanasii, Palladii, Hieronymi et Rufini locis, num. 4 docet. Porro modo dicta, cui a scriptoribus hisce, quæ Bollandus ait, attribuantur Heptanomiæ loca, Thebais inferior, non autem, quam Syene et Tabennensium loca claudunt, superior, ea ipsa est Thebais, in qua ad hanc diem a Martyrologio Romano hodierno Sanctus, de quo hic sumus acturi, Octobris Tomus V.

annuntiatur his verbis: In Thebaide S. Sarmatæ, discipuli beati Antonii abbatis, qui a Sarracenis pro Christo necatus est.

2 Is enim S. Antonii discipulus in monte et monasterio, a Sancto hoc dictis, vixit et a Sarracenis, uti mox sumus visuri, fuit occisus; utrumque autem hunc locum, spectata, quæ e dictis S. Athanasii aliorumque mox memoratorum scriptorum ævo obtinuit, Ægypti divisione, in Thebaide inferiori seu Heptanomiæ, quam hæc complectebatur, parte situm fuisse, si non prorsus certum, vero saltem est simillimum, uti e jam nunc dicendis intelliges. Montes duos, S. Antonii nomine distinctos, quorum alter, exterior dictus, Nilo adjacebat, alter, interior vocatus, triginta circiter abs hoc miliaribus aberat, ex Athanasio in S. Antonii Vita Bollandus in suo in hanc Comment. supra laudato § 2 statuit. Posterior, qui a Strabonis, Ptolomæi et Stephani monte Troico haud distinguendus, amicum erat, in quo sedens divinis visionibus illustratus fuit Antonius, virtutis habitaculum, seu, ut ab Athanasio in sancti hujus Vita nuncupatur, interius archisterium, prior vero, qui Pisper, Pispir seu Pispiri appellabatur, nec, uti e Bollandi in Comment. mox iterum laudato num. 9 dictis apparet, a pago Troia Angyrorumque civitate multum erat remotus, præcipue hic memorandum S. Antonii, in quo hujus discipuli commorabantur et ad quod ipse e monte interiori subinde tendebat, monasterium complectebatur; jam vero, cum Athanasii ævo, spectata, quam hic aliique scriptores supra laudati sunt secuti, Ægypti

situm verosimillime in hac fuit monasterium, S. Antonii dictum.



ALCATOR  
C. B.

divisione, soli tres, ut loco supra cit. Bollandus docet, Memphites, Arsinoites et Aphroditas Heptanomie nomi, reliquis hujus locis Thebaïdi Inferiori annumeratis, inclusi Ægypto Inferiori fuerint, nec in ullo e tribus illis nomis et tamen in Heptanomia, ubi et in antiqua Ægypti Tabula ab Ortelio locatur, situs fuerit una cum Angyrorum civitate pagus Troia, tum haud dubie, spectata eadem Ægypti divisione, duo isthæc postrema loca Thebaïdi Inferiori fuerint inclusa, idemque de S. Antonii, in quo hujus discipuli morabantur, monasterio, utpote ab hisce, ut dictum, haud multum remoto, verosimillime est dicendum.

In hoc Sarmata, uti hic adducta

3 Bollandus certe, utpote Sarmatam, quem in dicto monasterio et viasisse et occisum fuisse admittit, S. Antonii in Thebaide Inferiori discipulis in dicto suo de hoc Comment. § v accensens, fuisse in hac illud situm, existimavit. Verum sive ibidem, sive in Ægypto Inferiori, ut nonnemo, quod idem Bollandus eremum primam, in quam Antonius sese recepit, intra Memphim, Babylonem et Aphroditon urbes in eodem Comm. num. 6 et 7 collocet, fortassis contendet, positum fuerit, de quo hic nobis sermo, monasterium, in hoc equidem, quod et Pispiri vocabatur et Nilo adiacebat, S. Sarmata, ut jam asserui, et vivit et a Sarracenis fuit occisus, uti e jam nunc dicendis patescet. Hieronymus in Chronico, prout id Lugduni Batavorum Josephi Scaligeri opera anno 1606 vulgatum exstat, primo ad annum Abrahami 2372, narrata S. Antonii morte, sic scribit: Sarmata, Amathas et Macarius discipuli Antonii insignes habentur; ac deinde ad annum proxime sequentem seu Abrahami 2373 subjungit: Saraceni, in monasterium beati Antonii irruentes, Sarmatam interfecerunt. Bollandus, qui duos hosce Hieronymi textus in Commentario, S. Antonii Actis prævio, § v, ubi de S. Antonii in Thebaide Inferiori discipulis tractat, pariter transcribit, ita deinde post pauca prosequitur: Cronius apud Palladium cap. 25 infra in Apophth. num. 44 refert, in monasterio S. Antonii, quod est prope fluvium, sedisse ejus discipulos Macarium et Amatham in eo, qui Pisper appellatur, loco, et cap. 26 in Apophth. Macarius œconomus isthic fuisse videtur sive curator præbendæ hospitibus annonæ; quem S. Antonius de adventu eorum morumque conditione percunctari solebat, essentne Ægyptii, an Hierosolymitani; ut isthic de Eulogio, qui cymba Alexandria elephantiacum seu mutilatum hominem advexerat, factum observavit Cronius, quod ante annum Christi 340 necessario contigit. Ab eo enim anno Amathas et Macarius evocati fuerunt ad montem interiorum, relicto forte Sarmata, monasterii moderatore.

suadent, et vitam aliquandiu exegit, et anno

4 Ita ille; et sane cum inter S. Antonii discipulos, quos post hujus obitum insignes habitos fuisse seu nominis sui fama inclaruisse, Hieronymus priori e duobus jam datis textibus affirmat, Sarmata a sancto hoc scriptore primus recensetur, fuisse eum jam inde saltem ab anno 340 in S. Antonii, quod Pisper vocabatur, monasterio una cum Macario et Amatha, quos ibidem versatos jam tum fuisse, Bollandus verbis mox recitatis docet, commemoratum, imo et eidem præfectum, vero apparatus haud prorsus absimile. Ut sit, cum plures S. Antonii discipuli, uti in hujus Vita, apud nos tom. Januarii supra cit. edita,

Athanasius loco non uno indicat, in monasterio illo fuerint morati, enimvero, quin Sarmata, qui et ipse, quemadmodum Hieronymus dilucide modo huc transcriptis verbis testatur, S. Antonii discipulus exstitit, et in dicto monasterio a Sarracenis fuit occisus, in eodem etiam, etsi interim id moderatus forsitan numquam fuerit, aliquandiu vitam exegerit, dubitandum haud videtur. Nihil quidem, quo annorum, quibus ibidem fuerit versatus, spatium determinari vel utcumque pro certo queat, occurrit; verum de anno, quo Sanctus noster fuerit occisus, paulo aliter sentias. Hunc enim, si non indubie, verosimillime saltem in ære Christianæ annum 357 incidisse, suadere videntur, quæ jam nunc subjungo. S. Antonii abbas, cujus e dictis discipulis S. Sarmata exstitit, obitus ab anno 356, cui a Bollando in jam sæpius laudato in celeberrimi abbatis illius Vitam Commentario innectitur, nullatenus, ut Pagius in Criticis ad annum 358, num. 2 contendit, removeri, veritate salva, potest, nec est, cur hanc ejus opinionem, quam secuti etiam passim alii eruditi sunt, haud amplectamur.

5 Quare, cum Hieronymus in Chronico ad annum, qui emortualem a sese assignatum S. Antonii annum proxime exceperit, Sarracenos in Sancti hujus monasterium irrupisse hacque occasione S. Sarmatam interfecisse, verbis, num. proxime prægresso recitatis, scribat, consecrarium fit, ut eventus isthic seu S. Sarmatæ cædes anno 357 debeat innecti. Hanc quidem Hieronymus in Chronico, prout id a Scaligero est editum, ad annum 358 diserte refert; verum ibidem ad eundem hunc annum non minus diserte signat: Magnæ Alamanorum copię apud Argentoratum oppidum Galliarum a cæsare Juliano oppressæ. Cum autem, quæ hic memoratur, de Alemannis victoria a Juliano, haudquaquam, uti in dicto, quod Scaliger edidit, Chronico notatur, anno 358, sed, quemadmodum Valesius Rerum Francicarum lib. 1, pag. 37 et Laguilleus Hist. Alsatiæ part. 1, pag. 25 recte docent, anno 357 fuerit relata, Chronicon illud, quod præterea S. Antonii obitum, certe e jam dictis anno 356 innectendum, in annum 357 perperam differt, indubie hic corrigendum. Quare, cum certe, quod id fiat, necesse sit, ut anno quidem 357, cui S. Antonii obitum haud recte innectit, annus 356, anno vero 358, cui Juliani de Alemannis victoriam illigat, annus 357 substituatur, rationi quam maxime congruit, ut et postremo hoc anno S. Sarmatæ cædes, quam perperam ad eundem, cui Juliani de Alemannis victoriam innectit, annum referre, probari equidem non potest, patrata a Sarracenis fuisse credatur. Verum quinam illi, a quibus necem pro Christo, quemadmodum Mrl. Romani supra huc transcripta annuntiatio fert, fuisse Sarmatæ illatam, credibile sit, Sarraceni, in Hieronymi Chronico memorati, sunt?

6 Januarii die quarta decima primo quidem SS. Sabbam, Esaiam et alios triginta sex monachos, in Sina monte Arabiæ sub. sec. iv initium a Sarracenis interfectos, deinde vero Theodulum presbyterum aliosque plures itidem monachos, juxta eundem montem altero post seculo a Sarracenis pariter trucidatos, in Opus nostrum jam intulimus, addita etiam certaminis, quod posteriores hi subierunt, Historia,

quorum hic datur notitia,

a



A a S. Nilo monacho, qui id ipsemet oculis suis spectavit, descripta, in qua hic opportune ad institutum nostrorum de barbarorum, qui Sanctos illos occiderunt, gente, nec alii, uti e subjectis, quibus describuntur, Nili verbis Bollandique in hæc annotatis liquet, quam Saraceni, fuerunt, sequentem num. 14 loquitur in modum: Gens quidem, quæ dicta est, habitat solitudinem, quæ ab Arabia usque ad Egyptum rubro mari et Jordane hinc inde terminis distenditur; quæ non artem, non mercaturam, non agriculturam unquam exercet, sed solum habet gladium, quo sibi victum suppeditet. Aut enim feras venantes solitudinis, vivunt vescentes carnibus; aut prædas agentes de iis, qui incidunt in eas vias, quas insident, quæ sunt ad usum necessaria, sibi quomodocumque comparant. Quando autem eis utraque defuerint et rerum necessarium laborarint inopia, tunc jumentis (sunt autem ea cameli dromades) pro cibo utuntur, belluinam et sanguinariam vitam omnino eligentes. Per cognationes enim aut per contubernia ipsi unum occidentes et modico ignis calore carni molientes duritiem, ut solum cedant eorum dentibus, ita (ut semel dicam) aluntur instar canum. Deum non cognoscentes, nec qui intelligentia apprehenditur, nec qui fuerit fabricatus manibus; astrum autem adorantes matutinum et orienti ei sacrificantes ea, quæ meliora iudicant ex spoliis, quando ex incursione, quæ fit pro prædis agendis, ad eos pervenerit aliquid aptum ad occisionem.

fuit occisus: etsi autem id illi ex odio in fidem fecisse haud videtur.

7 Tales erant barbari seu e jam dictis, a quibus, quos memorat, Sanctos monachos fuisse juxta Sinam montem in Arabia trucidatos, S. Nilus tradit, Sarraceni, cumque hi non tantum in Arabia, sed et Judæam inter et mare Rubrum versus Egyptum, uti e Bollandi in modo recitata Nili verba Annotatis nemo non colliget, habitaverint, facile certe non modo in terras, Sinæ monti vicinas, ubi monachos, a S. Nilo memoratos, seculo v aliosque, ut supra indicavi, sub sec. iv initium necarunt, sed et in Egyptum hincque in vicinam Thebaida Inferiorem potuerunt irrumperere; cum autem sic habeat, fuerint haud dubie illi ipsi Sarraceni, qui ad mare Rubrum versus Egyptum habitantes, irruptione in hanc seu Thebaida Inferiorem ac in S. Antonii monasterium anno d. dictis 357 per terræ tractum, qui mare Rubrum inter et Mediterraneum intercipitur, facta, S. Sarmatam, ut Hieronymus loco supra cit. testatur, necarunt. Verum, cum Sarraceni illi, uti e jam recitatis Nili verbis concludendum apparet, in regiones sibi vicinas pro prædis dumtaxat agendis ac proin e nullo vel in Christum vel in fidem ejus odio irrumperere soluerint, ut quid, S. Sarmatam, quem fuisse a Sarracenis occisum, Hieronymus, etiam, nulla plane odii, quo id illi vel in Christum vel in ejus fidem abrepti fecerint, mentione facta, dumtaxat scribit, pro Christo nihilominus necatum a Sarracenis fuisse, diserte notat supra huc transcripta Martyrologii Romani hodierni annuntiatio? Utquid etiam, qui idem Martyrologium con-

cinnarunt, in id veluti martyrem S. Sarmatam, quem præterea nec Usuardus nec Ado, nec alii ulli, sive antiqui sive recentiores hagiologi in Fastis sacris a sese contextis celebrant, intulere?

8 In Vitis Patrum nulla usquam Sarmatæ mentio occurrit, hincque potissimum factum suspicor, ut ei martyrologi antiqui, quos deinde recentiores fuerint secuti, in Fastis sacris a se contextis locum haud dederint; verum Sidonius Apollinaris, sanctissimus juxta ac doctissimus episcopus, in carmine Eucharistico, quod ad S. Faustum, Reiensem in Gallia sec. v episcopum, dum is adhuc viveret, misit, inter sanctos anachoretas, ob quorum imitationem Faustum impense laudat, S. Sarmatam una cum S. Antonio, Paphnutio pluribusque aliis in tabulis sacras tum antiquas, tum recentiores relatis, recenset; cum autem sic habeat, haudquaquam, quin Sarmatam non minus, quam alios, quos cum hoc ibidem memorat, pro Sancto habuerit Sidonius, dubitandum apparet, cumque id pariter Hieronymus, E qui de duobus S. Antonii discipulis Amatha seu Ammonem et Macario, Sanctitate sane quam maxime illustribus, loco supra cit. loquens, Sarmatam hisce præponit, fecisse videatur, est sane, cur is S. Antonii discipulus, ut ut nullis prorsus Fastis sacris antiquis seu, uti etiam vocantur, classicis insertus, in Martyrologium Romanum hodiernum merito illatus existimetur. Nec est, quod illum equidem haud fuisse in hoc veluti martyrem memorandum, reponas.

9 Etsi enim, ut apparet, martyrio in fidei Christiane odium haud fuerit affectus, fuit tamen contra jus fasque, dum sancte in eremo viveret, a barbarica Sarracenorum gente occisus, nec pauci olim, qui, quamvis quidem non fide, injuste tamen, dum pie viverent, fuerant necati, Martyribus minus stricte loquendo fuerunt annumerati. Sic monachi, supra a nobis memorati, tam qui sub sec. iv initium, quam altero seculo post vel in Sina Arabiæ monte vel juxta hunc trucidati ab iisdem, a quibus S. Sarmata, Sarracenis fuerunt, Martyribus titulo, etsi interim, ut apparet, pro Christo fideve passi haud sint, passim F donati inveniuntur. Sic etiam, ut a pluribus, quibus res confirmari posset, exemplis brevitalis causa abstinence, Moyses abbas monachique sec. in Opus nostrum ad vii Februarii diem illati, qui, dum pie ac sancte in solitudine Scithiaca viverent, a barbaris, in hanc irrumptentibus, contra jus fasque sub sec. v initium fuerunt occisi, veluti martyres, etsi interim pro fide Christove passi, ut apparet, nec ipsi sint, celebrantur. Ad hæc, cum S. Sarmata occasione solitariæ ac sanctæ vite, qua Christo in supra dicto S. Antonii monasterio serviebat, a Sarracenis fuerit occisus, sano sensu, ut apparet, haud inepte dici potest pro Christo necatus; cum autem sic habeat, nec verosimiliter alio sensu pro Christo necatus in Martyrologio Romano dicatur, quidni, minus stricte loquendo, merito in hoc potuerit etiam, non tantum ut Confessor, sed et ut Martyr, commemorari?

ACTORE  
C. B.

Sarmata tamen haud immerito, etiam et Martyr,

in M. f. Romano celebratur.

F

DE